

Zmrtvýchvstání

- různí učitelé starověkého světa mluvili o různých vzkříšeních (např. mytologické příběhy o střídání ročních období s každoročním příchodem jara), ale pouze evangelia mluví o člověku, který zemřel, přemohl smrt a znovu vstal
- jedná se tedy o nejdůležitější událost křesťanské víry; křesťané věřili, že tělo bude vzkříšeno a zároveň proměněno, aby mohlo být nástrojem pro úplně jiný život v době, která teprve nastane

Zmrtvýchvstání v Bibli

Starý zákon:

- prefigurace Ježíšova zmrtvýchvstání příběhy o Jonášovi a velrybě nebo Danielovi v jámě lvové; prorok Daniel předpovídá vzkříšení jednotlivců slovy: „Mnozí z těch, kteří spí v prachu země, procitnou, jedni k životu věčnému, druzí k pohaně a věčné hrůze.“ (Da 12,2)

Nový zákon:

- zmínka o zmrtvýchvstání Krista je ve všech čtyřech evangeliích, ale liší se detaily
- po ukřižování byl Kristus uložen do nového skalního hrobu (do kterého ještě nikdo nebyl uložen – byl přímo pro Krista), který byl posléze zapečetěn
- pouze Matouš (Mt 27,64) ve svém evangeliu zmiňuje hlídání hrobu Pilátovými vojáky (židovští velekněží se obávali, že apoštolové by mohli ukrást tělo)
- Kristus vstal z mrtvých třetího dne svojí smrti v noci ze soboty na neděli (velikonoční svátky: Bílá sobota a neděle Vzkříšení)
- po sobotě přišla Marie Magdaléna s druhou Marií (Mt 27,28) k hrobu a nastalo zemětřesení, načež anděl Páně odvalil kámen z dveří hrobu a posadil se na něj; vojáci u hrobu se tak vyděsili, že byli jako mrtví (podle evangelisty Marka doprovázela M. Magdalénu Marie Jakobova a Marie Salome; podle Lukáše Jana místo Salome; Mk 16,1 a Lk 24,10)
- anděl ženám řekl, že Kristus už v hrobu není a vyzval je, aby se přesvědčily samy
- Janovo (Jan 20, 1-10) evangelium se liší; podle něj po sobotě přišla pouze Marie Magdaléna a spatřila odvalený kámen
- vrátila se oznámit tuto novinu apoštolu Petrovi a „druhému učedníkovi“ (asi samotný Jan), kteří s ní běželi zpět k hrobu; dovnitř vešel Petr a našel v něm ležet plátna, do nichž bylo Kristovo tělo zabaleno (pouze plátna, nikoliv tělo)
- plačící Marii Magdaléně, která nahlížela do hrobu, se zjevili dva andělé na místě, na němž leželo Kristovo tělo
- ptali se jí, proč pláče, na což jim odpověděla: „Odnegli mého Pána a nevím, kam ho položili.“ (viz. Noli me Tangere)
- o zmrtvýchvstání Krista jsou zmínky i v apokryfech, např. v Nikodémově protoevangeliu, Dopisech apoštolů (Epistula Apostolorum) a Petrově evangeliu

Tři ženy u hrobu

- všechna evangelia je zmiňují, ale nepadají shoda, které to byly (Jan uvádí pouze M. Magdalénu)
- na vyobrazeních má hrob někdy podobu popsanou v evangeliích - podobu dutiny vytesané ve skále, ale častěji je to tradiční kamenný sarkofág, z něž bylo odstraněno víko; objevuje se také jako určitý typ architektury (chrámu)
- scéna se často odehrává v otevřené krajině a v dálce je Jeruzalém
- postava (někdy dvě) sedící na hrobce je oblečena v bílém rouchu a má křídla jako anděl (podle Matouše), nebo se jedná pouze o mládence v bílém šatě (podle Marka); hůl či žezlo označuje přímo archanděla Gabriela
- Marii Magdalénu lze většinou rozeznat dle jejích dlouhých vlasů a někdy podle nádoby s mastí; nejčastěji ovšem nesou všechny tři nádoby s myrhou
- někdy se na obraze vyskytují vojáci, někdy ne; pokud ano, tak leží
- až do 13. Století byl tento námět zobrazován místo samotného Zmrtvýchvstání, které bylo zobrazováno jen zřídka
- někdy tři ženy s andělem objevují i na obrazech samotného Zmrtvýchvstání

Noli me tangere

- jako první se Kristus ukázal Marii Magdaléně, která plakala u hrobu
- spletla si ho se zahradníkem, on ji oslovil jménem, ona mu řekla Rabbuni (hebr. Místře), na což on řekl: „Nedotýkej se mě, dosud jsem nevstoupil k Otcí...“
- Codex Egberti, Verdunský oltář, Fra Angelico, Botticelli

Anastasis

- sestup Krista do pekla
- tuto událost nenalezneme v kanonických textech, pouze v epištole apoštola Petra (1 Pt 3,19; 4,6) a v Nikodémově protoevangeliu, v části Descensus ad inferos
- Kristus rozráží brány pekla, které hlídá satan, křísí Adama a Evu a další proroky a svaté
- časté ve středověku (klášter v Choře, Dürer)
- Kristus často zobrazován v červeném rouchu s praporem, bere za ruku Adama